

Tisztelt Rákosi elvtárs!

Kassai Géza elvtársnak Szigeti József elvtárs könyvéből összeállított idézetgyűjteményére vonatkozólag a következőkre szeretnék rámutatni:

1. Kassa elvtárs Szigeti könyvéből egyes helyeket kiragad és azokat inkriminálja. Egyes helyeket joggal inkriminál /pl. a Lukácsot tuzott, ditirambusokban méltató kifejezéseket,/ más helyeket indokolatlanul, helytelenül inkriminál. Ha például Kassa elvtárs Szigetinél inkriminálja azt, hogy a totalitás a történelmi materializmus egyik alapvető módszertani kategóriája, ennek csak Kassai elvtárs igen hiányos dialektikai képzettsége lehet az oka. Kassai talán azt hiszi, hogy a totalitás Lukács találmánya, holott ez a kategóriát Marx és Lenin /igaz, hogy kevésbé ismert módszertani-dialektikai írásaiban,/ gyakran használják.

Kassai elvtárs egyes más helyeket is komoly és tárgyilagos indok nélkül inkriminál /objektivizmus kérdése, stb./

2. A lényeges azonban nem ez vagy az a hely, hanem a bírálat módszere. Az a veszély fenyeget, hogy egyes elvtársaink az igazi marxista-leninista kritika módszerével teljes ellentétben egyes munkákat nem pozitív és negatív oldalai igazságos kiemelése alapján bírálják, hanem egyes, összefüggéseiből kiragadott mondatokat kipécézik és az igazi kritikát ezzel akarják helyettesíteni. Hogy ez teljesen helytelen, arra Lenin a következő szavakban figyelmeztet: "A társadalmi jelenségek területén nincsen elterjedtebb, és helytelenebb eljárás, mint egyes tényecskék kiragadása, játék a példákkal. Ilyen példákat összehordani - semmi fáradságba nem kerül, de nem is bír semmiféle jelentőséggel. Tények, ha egészen és összefüggésükben vesszük őket, nemcsak "makacs", de kétségtelenül bizonyító dolgok. Tényecskék, ha az egészen, az összefüggésen kívül vesszük őket.. játék-szerek, vagy még ennél is rosszabb dolgok." /Leninskij Sbornik. XXX.303./

3. Nagyon veszélyesnek tartanám, ha a bírálat terén nálunk ez a módszer divattá válna.

Szigeti elvtárs könyvét nem értem rá összefüggésben elolvasni és most sem érek rá. De felületes átnézés után is az a benyomásom, hogy határozottan vannak pozitív oldalai is, így pl. Kierkegaard reakciós irracionalista filozófiájának marxista bírálatára Szigeti tesz először kísérletet nemcsak magyar, hanem a nemzetközi irodalomban.

Ezért egyáltalán nem volnék az ellen, hogy Szigeti könyvéről bírálat jelenjen meg. Ennek a bírálatnak azonban azt a célt kell szolgálnia, hogy fiatal marxista kádereinket nevelje, hibáikat bírálja, de munkájuk pozitív oldalait is kiemelve s ezáltal a további munkára buzdítsa őket. Ez az ideológiai káderek nevelésének egyetlen reális módja.

Az olyan típusú bírálat, amely akár indokoltan vagy indokolatlanul csak egyes helyeket emel ki és csak negatív jellegű, elijeszti fiatal kádereinket az írástól. Ezt én mint az egyetemi ifjuság nevelője és mint szerkesztő különösen hangsúlyozni kívánom.

4. Ami egy, a Társadalmi Szemle 1946-os évfolyamában megjelent Szigeti-recenzióban előforduló kifejezéseket illeti, azok teljesen helytelenek. De nem látom indokoltnak az ilyen archiváris buvármunkák egyes eredményeinek publikálását képből: 1. 1946-ban /és még később is/ számos elvtársunk írásaiba /központi sajtókban is/ sok, marxista szempontból helytelen passzus csuszott be. Valóban tanulságos csak az volna, ha nem egy ilyen passzust ragadnánk ki, hanem rámutatnánk ennek az akkor sajnos számos esetben előfordult jelenségnek az okaira. 2. Szigeti későbbi írásaiban hasonló helytelen állítások nyilván nem fordulnak elő, különben Kassai elvtárs buvármunkája során valószínűleg felfedezte volna őket. Tehát nyilván egy alkalmi kisiklásról és nem hamis vonalról volt szó.

5. Ideológiai frontunk terén ma elsősorban a valóban égető kérdések megoldására, az elvi szempontok tisztázására, a marxista irányvonal kidolgozására kell erőnket koncentrálni. Ebből a szempontból Kassai elvtárs levelében nem látok semmiféle ter mékeny kezdeményezést.